

CUPRINS

Prefață (Valeria Guțu Romalo)	5
Semne și convenții grafice	10
Abrevieri	11
Sigle	12
Partea I • CUVÂNTUL	
INTRODUCERE (Valeria Guțu Romalo)	16
UNITĂȚILE LIMBII (Valeria Guțu Romalo)	18
CLASE DE CUVINTE (Valeria Guțu Romalo)	43
SUBSTANTIVUL (Raluca Brăescu, Isabela Nedelcu, Camelia Stan, Domnița Tomescu)	62
ADJECTIVUL (Magdalena Popescu-Marin)	126
PRONUMELE (Andra Vasilescu)	157
NUMERALUL (Elena Carabulea)	245
VERBUL (Dana Manea, Gabriela Pană Dindelegan, Rodica Zafiu)	273
ADVERBUL (Andreea Dinică)	485
PREPOZIȚIA (Fulvia Ciobanu, Isabela Nedelcu)	501
CONJUNCȚIA (Isabela Nedelcu)	520
INTERJEȚIA (Blanca Croitor Balaciu)	539
Partea a II-a • ENUNȚUL	
INTRODUCERE (Gabriela Pană Dindelegan)	562
ENUNȚUL (Ileana Vântu)	567
RELATII SINTACTICE (Ileana Vântu)	570
TIPURI DE ENUNȚURI ÎN FUNCȚIE DE SCOPUL COMUNICĂRII (Andra Vasilescu, Ileana Vântu)	577
ORGANIZAREA STRUCTURAL-IERARHICĂ	
STRUCTURI SINTACTICE	596
GRUPURI SINTACTICE	596
Grupul verbal (Gabriela Pană Dindelegan)	596
Grupul nominal (Camelia Stan, Andra Vasilescu)	617
Grupul adjecțival (Magdalena Popescu-Marin)	644
Grupul adverbial (Andreea Dinică)	651
Grupul interjecțional (Blanca Croitor Balaciu)	654
Grupul prepozițional (Isabela Nedelcu)	658
CONSTRUCȚII SINTACTICE	665
Construcții pasive și construcții impersonale (Gabriela Pană Dindelegan)	665
Construcții reflexive și construcții reciproce (Gabriela Pană Dindelegan)	676
Construcții cauzativ-factitive (Blanca Croitor Balaciu)	695
Construcții cu predicativ suplimentar (Blanca Croitor Balaciu) ..	709
Construcții comparative (Rodica Zafiu) ..	720
Construcții cu propoziții relative (Mihaela Gheorghe)	726
Construcții cu propoziții conjuncționale (Mihaela Gheorghe)	748
FUNCȚII SINTACTICE	754
PREDICATUL ȘI PREDICAȚIA	754
Predicatul (Gabriela Pană Dindelegan) ..	754
Numele predicativ (Gabriela Pană Dindelegan)	775
Complementul predicativ al obiectului (Gabriela Pană Dindelegan)	798
Predicativul suplimentar (Blanca Croitor Balaciu)	802
SUBIECTUL ȘI RELAȚIA CU PREDICATUL ..	817
Subiectul (Gabriela Pană Dindelegan) ..	817
Acordul dintre subiect și predicat (Raluca Brăescu)	850
COMPLEMENTE	866
Complementul direct (Elena Carabulea) ..	866
Complementul secundar (Elena Carabulea)	883
Complementul indirect (Marina Rădulescu Sala)	887

Complementul prepozițional	
(Marina Rădulescu Sala)	903
Complementul de agent	
(Marina Rădulescu Sala)	916
Complementul posesiv	
(Marina Rădulescu Sala)	924
Complementul comparativ	
(Rodica Zafiu)	932
CIRCUMSTANȚIALE	942
Circumstanțialul. Prezentare	
generală (Dana Manea)	942
Circumstanțialul de timp	
(Dana Manea)	948
Circumstanțialul de loc	
(Domnița Tomescu)	963
Circumstanțialul de mod	
(Rodica Zafiu)	970
Circumstanțialul instrumental	
(Andreea Dinică)	981
Circumstanțialul sociativ	
(Andreea Dinică)	984
Circumstanțialul cantitativ	
(Rodica Zafiu)	986
Circumstanțialul de relație	
(Andreea Dinică)	991
Circumstanțialul de cauză	
(Dana Manea)	996
Circumstanțialul de scop	
(Dana Manea)	1008
Circumstanțialul condițional	
(Dana Manea)	1016
Circumstanțialul concesiv	
(Dana Manea)	1024
Circumstanțialul consecutiv	
(Dana Manea)	1033
Circumstanțialul opozițional	
(Camelia Stan)	1038
Circumstanțialul cumulativ	
(Camelia Stan)	1043
Circumstanțialul de excepție	
(Camelia Stan)	1048
ATRIBUTUL	
(Magdalena Popescu-Marin)	1052
APOZIȚIA (Raluca Brăescu)	1075

ORGANIZAREA DISCURSIVĂ

ASPECTE ALE CONSTRUCȚIEI

DISCURSULUI	1088
Deixis (Adriana Gorăscu)	1088
Anafora (Rodica Zafiu)	1107
Modalizarea (Rodica Zafiu)	1122
Afirmația (Rodica Zafiu)	1143
Negația (Rodica Zafiu)	1151
Conectori frastici și transfrastici	
(Isabela Nedelcu)	1169

STRUCTURI SINTACTICE DEVIANTE

Construcții incidente	
(Domnița Tomescu)	1177
Anacolutul (Domnița Tomescu)	1182
Elipsa (Domnița Tomescu)	1186
Repetiția (Laurenția Dascălu Jinga)	1190
Imbricarea (Domnița Tomescu)	1207

TIPURI DE DISCURS

Dialogul (Andra Vasilescu)	1213
Vorbirea directă și vorbirea	
indirectă (Ileana Vântu)	1249
Limba română vorbită	
(Margareta Manu Magda)	1257

ORGANIZAREA INFORMAȚIONALĂ

A ENUNȚULUI	1288
Prezentare generală	
(Adriana Gorăscu)	1288
Organizarea tematică a enunțului	
(temă/remă) (Adriana Gorăscu)	1292
Organizarea focală a enunțului	
(topic/focus) (Adriana Gorăscu)	1306

ORGANIZAREA PROZODICĂ

A ENUNȚULUI (Laurenția Dascălu Jinga)	1320

IMPLICIȚIILE SINTACTICE

ALE PUNCTUAȚIEI (Camelia Stan)	1361

Sumar analitic	1369

Bibliografie specială	1396

Bibliografie generală	
(Blanca Croitor Balaciu)	1412

Surse (Blanca Croitor Balaciu)	1423

Indice de materii (Mihaela Gheorghe)	1427

PREFAȚĂ

Valeria Guțu Romalo

Elaborată sub egida Academiei Române, **Gramatica limbii române** se înscrie în tradiția gramaticilor academice prin orientarea preferențială către varianta literară („îngrijită”/„cultivată”/„normată”) și, implicit, prin asumarea atitudinii normative. În spiritul aceleiași tradiții, care – ca exigență științifică – impune alinierea cu informația la zi a problematicii prezentate, lucrarea propune, înscriindu-se în aceste coordonate, o descriere a structurii gramaticale a limbii române, actualizată din perspectivă teoretică și sub aspectul materialului faptic.

În relevarea principalelor caracteristici ale actualei lucrări, reperul firesc este **Gramatica limbii române** publicată în 1963, cea mai apropiată dintre descrierile tutelate de forul academic, atât cronologic, cât și din perspectiva domeniului de studiu: structura gramaticală a etapei de evoluție a limbii române desemnate generic ca „română contemporană”. Lucrarea, realizată de un colectiv de cercetători ai Institutului de Lingvistică din București, a cărei elaborare a fost coordonată de Al. Graur, Mioara Avram și Laura Vasiliu, a reprezentat un pas important în evoluția gramaticii românești și a cunoscut o foarte largă răspândire.

Cele patru decenii care despart actuala lucrare (GALR) de gramatica academică anterioară (GA) reprezintă o perioadă care și-a spus cuvântul atât în evoluția teoretică a concepțiilor și metodologiei lingvistice, a științelor limbii, cât și, inevitabil, la nivelul limbii ca atare: păstrând în esență aceeași organizare gramaticală, limba română în utilizările ei de la începutul mileniului al III-lea nu coincide total cu cea descrisă în 1963. Alcătuirea în acest moment a unei descrieri a structurii gramaticale a limbii române, rămânând în aceleși coordonate, nu poate să nu țină seamă de aceste schimbări.

Inventarul de fapte supus cercetării (care nu se deosebește, în mare, de cel al gramaticii din 1963) se extinde prin interesul sporit acordat fazei celei mai recente a românei contemporane, schimbărilor datorate evoluției limbii, dar și prin luarea în considerare a aspectelor relevante de cercetările realizate în intervalul care desparte cele două descrieri. Corpusul cercetării s-a modificat în detaliu prin apariția – rezultat al profundelor schimbări socioculturale – unor fapte necunoscute limbii române de la mijlocul secolului trecut, dar și prin tendința de reașezare a normelor (și, implicit, a limitelor) *variantei literare*, tendință care, în uzul actual, se manifestă mai ales în favoarea oralului: comunicarea orală fiind în general mai permisivă decât cea scrisă, se modifică perspectiva subiectivă asupra normelor. Schimbărilor normative (relativ puține) constând în reducerea unor situații de variație liberă tolerate înainte li se adaugă cele care rezultă din acceptarea ca variante a unor fapte altădată respinse de norme (unele modificări și adăugiri introduse în DOOM², de pildă, au în vedere schimbările de acest fel). Unele schimbări sunt rezultatul detalierilor datorate cercetărilor ulterioare redactării GA și reinterpretării faptelor în perspectiva orientării funcționale a descrierii.

Înscriindu-se în coordonatele cercetărilor *descriptive* și *normative*, actuala gramatică propune o descriere a structurii gramaticale (și a modului de funcționare) a limbii române în ipostaza ei *literară actuală*, considerată în *dinamica* și *diversitatea* ei.

Materialul faptic pe care se intemeiază GALR aparține variantei *standard* a românei literare actuale, ipostază care însumează faptele și regulile *comune* diferitelor limbaje și registre funcționale. Referirile la aceste registre de utilizare (*solemn*, *oficial*, *științific*, *poetic*, *livresc*, *colocvial*, *familiar*), ca și indicațiile

popular, argotic, învechit, care privesc depășirea ipostazei lingvistice descrise, pun în evidență îndeobște preferințele manifestate în anumite registre ale limbii.

Aspectul *normativ* se manifestă, *implicit*, la nivelul *selectării materialului*, al faptelor care se constituie în „corpus” al descrierii și, numai uneori, prin specificarea explicită ca neliterare, greșite sau nerecomandabile a situațiilor (menționate mai ales din pricina marii lor frecvențe în uz) de încălcare a normelor.

Perspectiva *descriptivă* impune *delimitări cronologice* ale corpusului. Acordând o atenție deosebită fazei reprezentate de ultimele decenii, descrierea actuală pune în evidență permanențele prin referiri explicite la secolul al XIX-lea. Aspectul diacronic al fenomenelor descrise nu este subliniat decât în situații speciale, mai ales din perspectiva *dinamicii sincronice*, care, în uzul actual, se manifestă în special în interiorul variantei literare prin schimbări ale raporturilor dintre diversele registre stilistice, dar și la nivelul de interferență dintre varianta standard și alte ipostaze – sociale și regionale – ale limbii române actuale. Faptele care depășesc domeniul normei sunt totdeauna însotite de precizări ca *regional*, *învechit* etc. Recunoscută ca trăsătură inherentă a sistemului, *dinamica* este implicată în descriere prin relevarea (și explicarea) unor fapte și structuri gramaticale cu statut deviant și/sau ambigu din perspectiva normei, dar și în sublinierea polivalenței funcționale (care dă seamă de statutul ambigu din perspectiva clasificărilor gramaticale) a unor unități ale limbii. *Istoria* fenomenelor nu este invocată decât în situații speciale, în măsura în care poate contribui la o mai clară interpretare a faptelor.

Corpusul ilustrativ însumează material atestat în „texte” scrise și orale, dar și exemple construite de autor, la care s-a recurs adeseori în cazul fenomenelor curente, la îndemâna oricărui vorbitor de limbă română. Exemplele atestate provin din texte scrise acoperind un domeniu foarte larg atât sub aspect cronologic, cât și, mai ales, ca diversitate a surselor. Indicarea surselor (prin menționarea autorului și a titlului textului) are rolul de a situa cronologic, regional și ca registru funcțional-stilistic fenomenul lingvistic discutat. O deosebire importantă față de descrierea din 1963 o reprezintă exemplificările din comunicarea *orală* – emisiuni radiofonice și televizate sau conversații spontane, înregistrate și publicate în cursul ultimului deceniu.

Limba vorbită este implicată în lucrare prin referirea – inherentă – la particularități fonice ale comunicării, relevante în descrierea și caracterizarea fenomenului gramatical (cf. relațiile dintre intonație și tipurile de enunț sau organizarea informațională a comunicării), precum și prin înregistrarea deosebirilor de structurare dintre discursul monologic și cel dialogic: modalitățile proprii dialogului, adeseori deviante în raport cu „regulile sistemică” (care reprezintă obiectul de studiu al oricărei gramatici), se explică prin condițiile specifice de realizare a comunicării orale. Se menționează, de asemenea, uneori preferințele formei de manifestare orală, care, în practica socială actuală, prevalează cantitativ, în mod evident, asupra celei scrise.

Actualizarea științifică a descrierii corpusului astfel remaniat a presupus *valorificarea* rezultatelor obținute de cercetările consacrate limbii române (dintre care unele, nu puține, reprezintă dezvoltarea unor sugestii desprinse din GA), acumulate în perioada care desparte cele două descrieri, dar și *asimilarea selectivă a achizițiilor teoretice* larg acceptate în cercetarea lingvistică actuală.

Evoluția lingvisticii în ultima jumătate a secolului XX se caracterizează prin diversificarea perspectivelor de abordare a faptelor și a metodologiei cercetării, dar, mai ales, prin schimbarea modului de înțelegere a fenomenului lingvistic. În acest amplu proces de căutare și înnoire s-a înscris, cu oarecare întârziere, și lingvistica românească. Limba română, abordată în ansamblu sau pe domenii restrânse și probleme de detaliu, a fost studiată din perspective teoretice și metodologice diverse. Trăsătura comună a acestor cercetări – care acordă un loc privilegiat problemelor de gramatică – o constituie regândirea materialului, reexaminarea minuțioasă și cât mai cuprinzătoare a faptelor. Rezultatele,

soluțiile și interpretările propuse, chiar dacă uneori divergente, reprezintă un progres în înțelegerea fenomenului gramatical românesc, de care o actualizare științifică a descrierii, după patru decenii, nu poate să facă abstracție.

Valorificarea acestor numeroase – și foarte diferite, metodologic și conceptual – rezultate și sugestii a presupus selectarea lor ținând seamă de profilul și exigențele lucrării. Achizițiile științifice acumulate în acest interval au fost asimilate în măsura în care completează, precizează, rafinează sau corectează reprezentarea structurii gramaticale a limbii române și contribuie la aprofundarea înțelegерii modului de funcționare a limbii. Au fost asumate soluții divergente în raport cu cele propuse în 1963 în măsura în care contribuie la completarea descrierii sau sporesc coerența interpretării. În multe cazuri, sunt soluții confirmate prin acceptarea lor – explicită sau implicită – în bibliografia de specialitate.

În același spirit al amendării descrierii, anumite capitole au fost profund reorganizate în temeiul unor investigații speciale și au fost adăugate altele, noi, impuse de orientarea de ansamblu a descrierii.

În versiunea actuală, lucrarea asociază aspectul *descriptiv* cu perspectiva *funcțională* asupra limbii, a cărei componentă principală o constituie raportarea la *procesul de comunicare*: faptul gramatical este privit nu numai din punctul de vedere al statutului pe care i-l conferă *poziția în sistem*, ci și sub aspectul utilizării în activitatea (care definește limba) de transmitere a informației. Transpunerea „gândului” în „text”, vorbit sau scris, presupune corelarea – adekvată – a mijloacelor de care dispune *sistemul unei limbi date cu mesajul, „substanța” comunicată*.

Considerarea sub aspect funcțional a fenomenului lingvistic pune în evidență dependența comunicării nu numai de sistem, ca ansamblu structural organizat al posibilităților lingvistice reprezentând o anumită limbă, ci și de exigențele selective ale „subiectului” comunicat și ale „contextului situațional”, cadru spațio-temporal în organizarea căruia nucleul este reprezentat de „emisator” (vorbitor/ scriptor) și „receptor” (destinatar), presupuși de orice transfer de informație. Selectarea mijloacelor lingvistice în constituirea „mesajului text” este determinată de informația („faptul” comunicat) supusă codificării lingvistice, dar și de cel care vorbește, de intențiile sale comunicative, de competența și abilitatea sa lingvistică.

În această perspectivă se impun, ca unități de bază ale limbii, *cuvântul* (care aparține atât sistemului, cât și comunicării, actului discursiv) și *enunțul* (care, fără a fi o componentă a sistemului, reprezintă unitatea de bază a comunicării). Organizarea de ansamblu a lucrării are în vedere această distincție fundamentală prin gruparea faptelor în *Cuvântul și Enunțul*.

Introducerea perspectivei funcționale în descrierea gramaticii românești a pus în evidență relevanța unor fapte și aspecte neluate în considerație înainte, ceea ce a impus modificări de detaliu sau/și reașezări mai profunde derivând din introducerea unor distincții teoretice în descrierea și interpretarea fenomenului gramatical.

O consecință o reprezintă lărgirea domeniului *factual* al descrierii: abordarea funcțională impune cercetătorului, ca obiect de studiu, *îpostaza vorbită a limbii*, deloc sau foarte limitat și oarecum accidental avută în vedere de lucrările de gramatică, care s-au construit multă vreme mai ales pe baza materialului (stabil) oferit de *textele scrise*, îndeosebi cele ale unor autori recunoscuți ca buni cunoștori ai limbii. În spiritul interesului sporit pentru fenomenele/particularitățile „limbii vorbite”, au fost incluse capitolele consacrate *intonației*, *dialogului*, *raporturilor dintre realizarea scrisă și cea vorbită a limbii române*.

Implicațiile teoretic descriptive ale abordării funcționale a fenomenului lingvistic sunt mai complexe. Foarte importantă – atât din perspectiva descrierii sistemului, cât și a procesului comunicativ – este de exemplu, revelarea poziției centrale a *locutorului*, a celui „care vorbește”. Reevaluarea statutului acestuia în sistem și a rolului său în organizarea comunicării impun reorganizarea imaginii desprintr-o categoria pronumelor, de pildă, dar și remodelarea înțelegării fenomenului de asociere sintactică profund marcat de intenția (intențiile) și atitudinea personală a vorbitorului.

Situată de comunicare, presupusă obligatoriu de *uzul limbii*, de utilizarea acesteia în activitatea discursivă, este implicată și în organizarea sistemului. Definirea și descrierea unor unități ale limbii, cum sunt pronumele de persoana I și a II-a sau categoria gramaticală a persoanei, presupun identificarea unuia/unora dintre „protagoniștii” evenimentului relatat cu „agenții” care participă la realizarea comunicării – emițătorul (creatorul) mesajului (*eu*) și destinatarul comunicării (*tu*). Categoria timpului, proprie verbului (și fundamentală în referențializarea textului), se constituie în raport cu momentul enunțării, al performării actului de vorbire. Emițătorul, factor decisiv în realizarea comunicării, se regăsește, ca intenție comunicativă și ca atitudine evaluativă a comunicării, în categoria *modului*, la nivelul sistemului, dar și, sub variate forme, în organizarea enunțului. Intervenția locutorului în realizarea structurilor sintactice comunicative se manifestă nu numai prin alegerea dintre virtualitățile oferite de sistem a celor adecvate temei și situației de comunicare, ci și prin implicarea explicită a acestuia în modalizarea comunicării.

Raportarea la *enunț* (structură lingvistică a comunicării – produs al enunțării și suport al actului comunicativ) revelează variații funcționale mai puțin evidente la nivelul sistemului. Așa, de pildă, comportamentul pronumelui demonstrativ depinde de condițiile contextuale în care este folosit: în utilizare deictică (*Dă-mi asta!*, de exemplu), trimite nemijlocit la referent, care face parte din contextul situațional (și poate fi identificat și gestual), dar evocă anaforic referentul, prin intermediul unui substantiv coreferențial într-o structură ca: *A citit o carte și numai pe asta o citează*.

Reevaluarea fenomenelor gramaticale în perspectiva acestor modificări și identificări conceptuale, care privesc nivelul esențial al sistemului categoriilor gramaticale, dar și cel concret circumstanțial al organizării semantico-sintactice a oricărui enunț, explică structura de ansamblu a lucrării și cuprinderea în descriere a unor capitulo (vezi **Organizarea discursivă**) care pun în evidență aspecte ale modului particular de implicare a sistemului în realizarea actului comunicativ.

Structura taxonomică a descrierii, completată și nuanțată prin integrarea funcționalului, devine mai puțin rigidă (mai ales în sensul relativizării componentei clasificatoare) prin constatarea compatibilității unităților limbii cu funcționalitatea multiplă, dar și prin acceptarea stadiilor intermediare, a mobilității faptelor; dinamica, implicată în descriere prin prezența în uz a numeroaselor situații reprezentând puncte/zone instabile ale sistemului, se acomodează mai greu cu rigorile unor clasificări fără rest.

Înglobarea într-o descriere de ansamblu (unitară) a rezultatelor convergente, dar obținute în cercetări de orientare diversă, uzând de o terminologie – uneori interferentă (acelorași termeni atribuindu-li-se sensuri diferite în literatura de specialitate) – diferențiată și adaptată aparatului conceptual și metodologic specific, a impus un efort de **unificare și simplificare terminologică**. În acest scop, dar și pentru a nu obstrucționa fără folos receptarea textului, au fost evitați, prin reformularea sugestiilor și soluțiilor preluate, termenii restrâns tehnici, specific asociați cu o anumită orientare. Redactarea a căutat să se păstreze la nivelul unei terminologii cât mai accesibile, recurgând, de câte ori a fost posibil, cu precizările și retușurile necesare, impuse de asimilarea modificărilor teoretice, la termeni tradiționali de largă răspândire. Nu au fost însă elimeați, din principiu, termenii introdusi de orientările moderne: sunt folosiți – cu explicațiile de rigoare – termenii care implică distincții conceptuale importante și utile înțelegerii fenomenelor sau care au căpătat o largă utilizare, depășind limitele uzului strict specializat al lingvisticii (multe au pătruns, de altfel, în manualele școlare actuale). În aceste coordonate, unificarea a urmărit evitarea utilizării cu accepții diferite a acelorași termeni, tolerând (în măsura în care nu sunt generatoare de confuzii) preferințele și deprinderile de exprimare ale autorilor.

Lucrare colectivă, GALR se constituie prin integrarea – într-o descriere de ansamblu coerentă a structurii gramaticale a limbii române – a unor capitulo redactate de un autor sau de un grup de autori; înscriindu-se într-o perspectivă comună de interpretare, capitolele păstrează, inevitabil, amprenta personală de abordare și prezentare a fiecărui colaborator.

Elaborată de un larg colectiv de autori, gramatica a beneficiat de informația și experiența unor lingviști de orientare și specializare diversă, ceea ce a lărgit perspectiva asupra fenomenelor descrise și a asigurat acoperirea unei bibliografii extinse și variate, reprezentate prin expunerile de ansamblu sau consacrate unor aspecte restrânsă, teoretice sau descriptive – cf. **Bibliografia generală** a lucrării și informația selectivă aferentă diverselor capitole, de la sfârșitul fiecărui volum. Luarea în considerare a variatelor perspective și confruntarea multiplelor soluții au pus laolaltă cunoștințe depășind domeniul strict grammatical și au permis completarea și aprofundarea descrierii.

Lucrarea este tributară astfel unei largi bibliografii – românești și/sau străine – implicate direct, ca cercetări ale structurii gramaticale a limbii române, dar și indirect, prin preluarea și asimilarea unor atitudini conceptuale și procedee metodologice.

Oferind o *descriere actualizată* prin luarea în considerare a evoluției limbii și a progreselor înregistrate în domeniul lingvisticii și al cercetării gramaticale în ultimele decenii, GALR și-a propus să constituie o punte de legătură între viziunea curentă (mai mult sau mai puțin tradițională) asupra organizării gramaticale a limbii române – viziune configurață în termenii propuși de descrierea din 1963 – și cercetările perioadei care i-a urmat; prin asimilarea tendințelor novatoare și prin adoptarea unui mod *transparent* atât în prezentarea fenomenelor, cât și sub aspectul dificultăților specifice de interpretare și clasificare a faptelor, această gramatică va putea oferi, sperăm, o deschidere către și pentru studii ulterioare, dar și un temei și un imbold de înnoire a predării (gramaticii) limbii române în școală, în sensul înțelegerei organizării limbii și a mecanismelor de utilizare a sistemului în procesul de comunicare.